

SAMOSPRÁVY V EÚ

HOLANDSKO

Inšpirácie pre Slovensko

Oficiálny názov: Koninkrijk der Nederlanden (Kráľovstvo holandské)

Politický systém: parlamentná demokracia

Štátne zriadenie: konštitučná monarchia

Rozloha: 41.528 km²

Počet obyvateľov: ca 16.486 tisíc obyvateľov

Územnosprávne členenie: 12 provincií a 431 obcí

Hlavné mesto: Amsterdam (vláda sídli v meste Den Haag)

Najväčšia obec z hľadiska počtu obyvateľov: Amsterdam (ca. 756 tisíc obyv.)

Najväčšia obec z hľadiska rozlohy: Noordoostpolder (460 km²)

Najmenšia obec z hľadiska počtu obyvateľov: Schiermonnikoog (946 obyv.)

Najmenšia obec z hľadiska rozlohy: Schoonhoven (6,31 km²)

Najväčší región z hľadiska počtu obyvateľov: Zuid-Holland (ca 3,455 milióna obyv.)

Najväčší región z hľadiska rozlohy: Gelderland (4.971 km²)

Najmenší región z hľadiska počtu obyvateľov: Flevoland (ca 374 tisíc obyv.)

Najmenší región z hľadiska rozlohy: Utrecht (1.385 km²)

Výška HDP: 595,9 miliárd eur

Výška HDP pripadajúceho na jedného obyvateľa: 36.246 eur

Výška verejných výdavkov: 273,6 miliárd eur

Výška verejných výdavkov pripadajúcich na jedného obyvateľa: 16.639 eur

Výška lokálnych a regionálnych verejných výdavkov: 93,9 miliárd eur (1,7 % zdravotníctvo, 14,3 % sociálne služby, 27,6 % vzdelávanie, 16,9 % starostlivosť o životné prostredie)

Výška kapitálových verejných výdavkov: 20,7 miliárd eur

Výška kapitálových verejných výdavkov pripadajúcich na jedného obyvateľa: 1.260 eur

Výška lokálnych a regionálnych kapitálových verejných výdavkov: 14,2 miliárd eur

Verejný dlh: 58,2 % HDP

Podiel dlhu lokálnych a regionálnych jednotiek na celkovom verejnom dlhu: 12,4 %

Podiel žien medzi poslancami obecných rád: 26 % (19 % medzi staršími)

Podiel žien medzi starostami: 24,3 %

Pre holandské podmienky je typická snaha o permanentné zlepšovanie. V posledných desaťročiach sa v rámci optimalizácie veľkosti obcí jednoznačne uplatňuje uprednostňovanie veľkých jednotiek. Táto tendencia nadobudla v nedávnom období ešte jeden rozmer a tým sa stalo uprednostňovanie existencie väčších obcí aj z hľadiska získavania nenávratných finančných prostriedkov v rámci európskych štrukturálnych fondov [1].

Jednou z najvýraznejších modernizačných iniciatív sa stalo zavádzanie koncepcie nového verejného manažmentu (*new public management* – NPM) do praxe. Pre koncepciu NPM je pritom charakteristické zavádzanie komerčných prvkov do politickej a administratívnej praxe (najviac sa táto koncepcia uplatňuje na regionálnej a lokálnej úrovni).

NPM nie je pritom jednotnou koncepciou. Naopak, ide skôr o systém viacerých teoretických východísk [2], ktorých spájajúcim prvkom je práve tá skutočnosť, že aj subjekt pôsobiaci vo verejnej správe môže a má sledovať rovnaké, prípadne aspoň obdobné kritériá ako subjekt pôsobiaci v súkromnej sfére a snažiaci sa o dosahovanie zisku [3].

Obsahom NPM je teória zdôrazňujúca:

- presun od politiky k riadeniu;
- presun od striktnej hierarchizácie administratívy k vytváraniu relatívne autonómnych skupín rôznorodých agentúr;

- presun od výlučného plánovania na najvyšších úrovniach k oddeľovaniu centrálnych strategických aktivít a operatívnych či flexibilných činností;

- presun od administratívy lipnúcej na procesnej správnosti k administratívne sledujúcej plánované výsledky;

- presun od jednotného a kolektívneho poskytovania verejných služieb k flexibilnému a individualizovanému poskytovaniu týchto služieb;

- presun od orientácia na využitie všetkých alokovaných zdrojov k orientácii na znižovanie výdavkov, respektíve na zvyšovanie ich efektívnosti;

- presun od pasívneho vzťahu k majetku (majetok ako vlastníctvo) k aktívnemu vzťahu k majetku (majetok ako zdroj, ktorý je potrebné riadiť) [4].

Medzi prvé obce zavádzajúce koncepciu NPM do svojej administratívy patrili napríklad obce Delft, Groningen a Tilburg. Najmä posledná z menovaných obcí bola často uvádzaná rôznymi teoretikmi aj ako modelová obec zavádzania koncepcie NPM do praxe. V tejto súvislosti je však potrebné poznamenať, že „tilburský model“ bol výrazným spôsobom kritizovaný za to, že opomínal spätnú väzbu a kvôli sledovaniu ekonomickej efektívnosti nerefletoval požiadavky občanov dostatočným spôsobom [5]. Aj kvôli tomu sa v rámci implementácie NPM v holandských podmienkach v neskoršom období uplatňovali prístupy zohľadňujúce širší spoločenský konsenzus. Špeciálny dôraz sa v rámci týchto snáh kládol na uplatňovanie nástrojov zvyšujúcich participáciu zainteresovaných subjektov (nielen občanov) v rôznych rozhodovacích procesoch. Otáznou ale zostáva ochota zainteresovaných subjektov zúčastňovať sa takýchto procesov. Podobne ako v iných európskych krajinách sa totiž aj v holandských podmienkach prejavuje tendencia zvyšujúcej sa občianskej apatie, ktorá sa netýka iba znižujúcej sa volebnej účasti, ale aj využívania ostatných participatívnych nástrojov.

DLHODOBÁ A POSTUPNÁ REDUKCIA POČTU OBCÍ, SILNÁ A EFEKTÍVNA SAMOSPRÁVA

Holandsko patrí z hľadiska svojej sídelnej štruktúry medzi konsolidované krajiny Európy [6]. Priemerne väčšie obce z hľadiska ich populačnej veľkosti sú v európskych podmienkach iba v Írsku, Dánsku, Litve a Veľkej Británii [7]. Tu je však potrebné zdôrazniť, že tak v írskych podmienkach, ako aj v podmienkach Veľkej Británie sa lokálna úroveň vníma odlišne a napríklad anglická lokálna úroveň samosprávy zahŕňa rôzne typy miestnych rád (*local council*), medzi ktoré patria rady grófstiev (*county council*), dištriktuálne rady (*district council*), zjednotené rady (*unitary council*), rady metropolitných obvodov (*council of metropolitan borough*) a rady londýnskych obvodov (*council of London borough*) [8], čo konsolidovanosť holandskej sídelnej štruktúry iba zvyrazňuje.

Výber tejto krajiny do seriálu „Zahraničné inšpirácie pre slovenskú samosprávu“ možno odôvodniť tým, že Holandsko, podobne ako Slovensko, patrí medzi malé ekonomiky, závislé od okolitého diania a od výkonnosti niekoľkých veľkých partnerov. Okrem toho, podobne ako Slovensko je súčasťou Vyšehradskej štvorky a často je porovnávané s krajinami patriacimi do tejto skupiny, Holandsko je súčasťou Beneluxu a mnoho analytických dokumentov porovnáva holandskú situáciu so situáciou v ostatných krajinách tejto skupiny. V neposlednom rade platí, že tak slovenská, ako aj holandská územná samospráva (a špeciálne, ak hovoríme o ich obecných úrovniach) sú silnými aktérmi v rámci tvorby rozvojových verejných politík.

Súčasťou Holandska sú aj dve zámoorské územia – Holandské Antily a Aruba – nachádzajúce sa v karibskej oblasti. V roku 2008 došlo k zmene právneho postavenia dvoch ostrovov patriacich do súostrovia Holandské Antily, keď ostrovy Sint Maarten a Curaçao získali politickú nezávislosť (aj naďalej sú s Holandskom výrazne ekonomicky prepojené), no u ostatných ostrovov tohto súostrovia ďalej platí, že majú postavenie špeciálnych obcí a v uvedenom roku došlo k posilneniu ich vzťahu k centru. V texte tohto článku sa však

venujem výlučne problematike kontinentálneho Holandska a štatistické údaje, ktoré sú súčasťou tohto článku, taktiež zohľadňujú výlučne stav a procesy tohto územia.

Vývoj predchádzajúci aktuálnemu stavu a jeho následky

Sídelná štruktúra sa na území Holandska vytvárala dlhodobo, pričom tento vývoj zásadným spôsobom ovplyvnili dva faktory. Tým prvým boli fyzicko-geografické pomery.

V dôsledku polohy krajiny bola veľká časť územia dnešného Holandska vystavovaná pôsobeniu morských prúdov i vodných tokov a pravidelné záplavy nútili pred mnohými storočiami miestne obyvateľstvo prispôbovať lokálny sídelný systém týmto skutočnostiam. V neskoršom období boli ale objavené technológie, vďaka ktorým miestne obyvateľstvo prestalo ustupovať pôsobeniu prírodných živlov a naopak, začalo prispôbovať tvar a ráz sídelného systému vlastným potrebám.

Obrázok 1: Lokálna sídelná štruktúra v Holandsku [9]

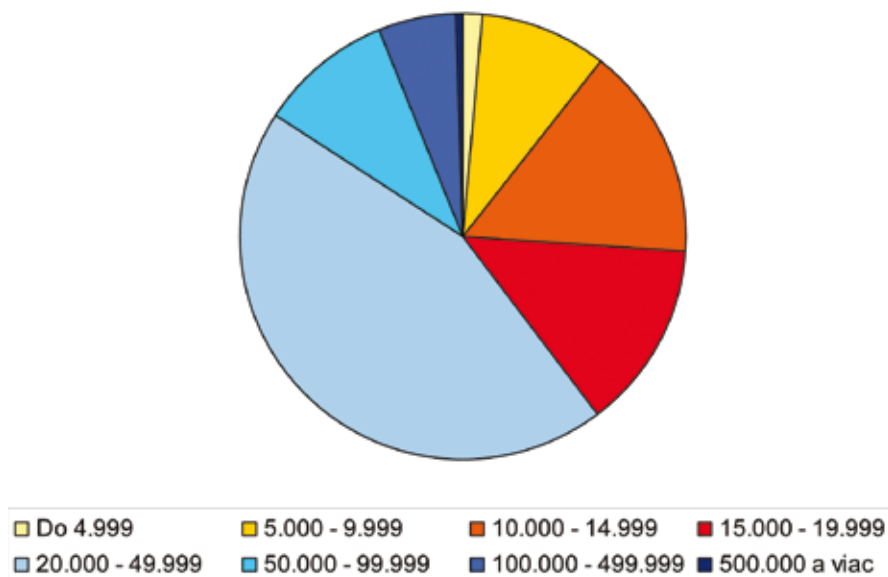

Tieto technológie, najmä vysušovanie pobrežných oblastí, dospeli až tak ďaleko, že sa miestnemu obyvateľstvu podarilo získať nové územia, čo znamená, že aktuálna pobrežná línia Holandska sa výrazne odlišuje od pobrežnej línie pred niekoľkými storočiami (obrázok 1).

Druhým významným faktorom determinujúcim súčasnú sídelnú štruktúru bol spoločensko-politický a ekonomický vývoj, ktorým krajina prešla od začiatku novoveku až do súčasnosti. Ekonomická vyspelosť a dlhodobé zahraničné obchodné väzby na svetové veľmoci, ako aj dlhodobá skúsenosť s autonómnym postavením či dokonca štátnou suverenitou (na tomto mieste je vhodné spomenúť existenciu Utrechtskej únie, Spojených holandských provincií, Batavskej republiky, Holandského kráľovstva, prípadne Spojeného holandského kráľovstva [10]) viedli k tomu, že v holandských podmienkach sa formovali základy súčasného systému už v dávnom období, čím sa len potvrdzuje ich nadčasovosť. Napríklad trojúrovňový administratívno-politický systém pozostávajúci z národnej úrovne, provinčnej úrovne a obecnej úrovne sa využíva na území Holandska už od konca stredoveku a pôvodné verzie zákonov o provinciách (*Provinciewet*) a o obciach (*Gemeentewet*) pochádzajú z 19. storočia – posledné významné novelizácie týchto dvoch zákonov boli prijaté v roku 2005 [11].

Vývoj lokálnej sídelnej štruktúry za posledné polstoročie má silne konsolidačný charakter. Na jednej strane v ňom síce nebaďať také výrazné jednorazové zmeny ako napríklad v prípade Dánska či Litvy, no na druhej strane ide o príklad dlhodobej a postupnej konsolidácie, ktorá vedie takmer každoročne k znižovaniu počtu obcí (graf 1). V posledných rokoch sú

Graf 2: Súčasná štruktúra obcí v Holandsku z hľadiska ich populačnej veľkosti

zlučované takmer vždy obce, ktorých populácia nedosahuje hranicu dvadsaťtisíc obyvateľov. Pre lepšiu predstavivosť je dobré uviesť, že kým v roku 1960 podiel takýchto obcí na celkovej počte holandských obcí bol približne 90-percentný, o dvadsať rokov neskôr dosahoval tento podiel 80-percentnú hranicu, v roku 2000 tento podiel nedosahoval už ani 60 percent a v súčasnosti iba o niečo prekračuje hranicu 40 percent [13] (graf 2).

Jednou z politicky, ekonomicky i spoločensky najdôležitejších oblastí Holandska je takzvaný Randstat. Rozkladá sa na západe krajiny a zahŕňa také metropolitné centrá, akými sú Amsterdam, Den Haag, Rotterdam a Utrecht. Zo sociálno-ekonomického a geografického hľadiska ide o oblasť, do ktorej patrí 165 obcí, pričom v tejto oblasti je vytvorených približne 45 % všetkých pracovných miest holandské-

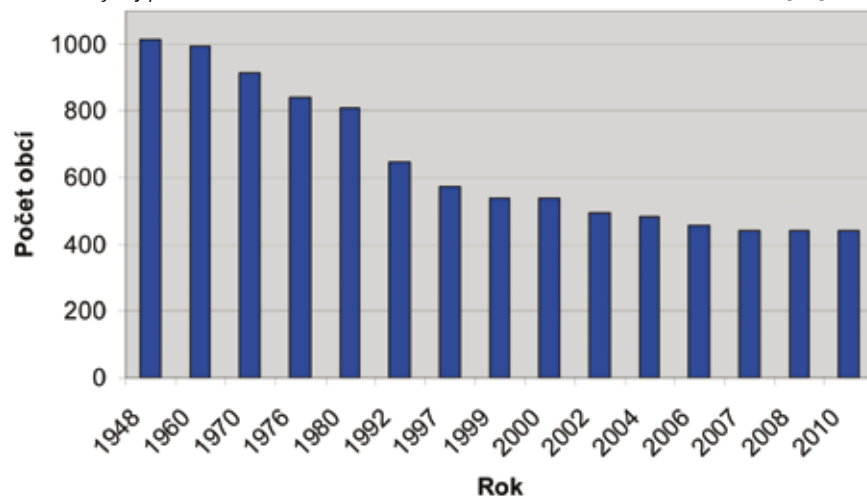
ho hospodárstva a na tvorbe HDP sa priemyselné aktivity v tejto oblasti podieľajú takmer polovičným podielom. Zatiaľ čo Amsterdam a Den Haag vytvárajú administratívne a politické centrum (holandská vláda nesídlí v Amsterdame, ale v Den Haagu), Rotterdam a Utrecht sú centrami medzinárodného obchodu a dopravy [14].

Regionálna úroveň samosprávy: orgány a úlohy

V holandských podmienkach pôsobí od roku 1996 dvanásť provincií. Základná právna úprava bola v roku 2003 doplnená o zákon o dualizácii provinčnej vlády, ktorý zvýraznil oddelenie výkonných a legislatívnych orgánov provincií.

Základným kolektívnym zastupiteľským orgánom provincie je provinčné zhromaždenie (*provinciale staten*), ktorú ako výkonný orgán dopĺňa výkonná rada (*gedeputeerde staten*). Na provinčnej úrovni ale nepôsobia iba samosprávne orgány, ale aj orgán štátu, ktorým je kráľovský komisár (*commissaris der koningin*). Komisár sa zaoberá bezpečnosťou v provincii a popri tom spolupôsobí pri menovaní starostov. Právo menovania a odvolávania provinčných komisárov patrí holandskej vláde [15]. Provinčné zhromaždenia sú volené obyvateľmi provincií a v roku 2007 bola zavedená redukcia počtu provinčných poslancov (súčasný počet poslancov provinčných zhromaždení je 564, čo je o dvesto menej než do uvedeného roku). Výkonné rady sú volené provinčnými zhromaždeniami spomedzi provinčných poslancov, ktorí následne strácajú mandát provinčného poslanca.

Graf 1: Vývoj počtu obcí na holandskom území od roku 1948 do súčasnosti [12]

Na čele výkonných rád stoja už spomínaní kráľovskí komisári.

Úlohou dvanástich provincií (obrázok 2) je predovšetkým starostlivosť o spoločenský, hospodársky a kultúrny rozvoj, ako aj starostlivosť o životné prostredie. Financovanie provincií a ich aktivít je závislé od štátneho rozpočtu. Až 90 % podiel prostriedkov, s ktorými hospodária provincie, pochádza zo štátneho rozpočtu. Nezanedbateľná časť rozpočtových príjmov však pochádza aj z takzvaných obecných fondov, ktoré sú podporované centrálnou vládou.

Vodné rady (*waterschap*, v niektorých prípadoch je však používaný ešte aj historický termín *hoogheemraadschap* a ako príklad možno uviesť *Hoogheemraadschap van Delfland*) sú špeciálnymi orgánmi regionálnych vlád (obrázok 3). Tieto rady patria medzi najstaršie formy miestnej demokracie v holandských podmienkach, pretože časť z nich bola zriadená už v priebehu 13. storočia. Dôvod

je pritom veľmi jednoduchý. Približne štvrtina holandského územia sa nachádza pod úrovňou hladiny mora a vďaka tomu, ako aj vďaka trom významným riečnym tokom bolo toto územie pravidelne zaplavované. Bolo preto v záujme miestneho obyvateľstva, aby sa týmto záplavám predchádzalo, pretože ich následky sa prejavovali negatívne nielen na poľnohospodárskej produkcii, ale aj na kvalite miestnych komunikácií. Aj keď zo začiatku tieto rady boli zriaďované metódou zhora nadol, vzhľadom na to, že už v tom čase získali právo schvaľovať si interné nariadenia, v neskoršom vývoji prispeli nielen k decentralizačným procesom ako takým, ale v roku 1579 aj k vytvoreniu Utrechtskej únie a na konci 16. storočia k jej transformácii na konfederatívny štátny útvar označovaný ako Spojené holandské provincie [16].

Ich primárnou úlohou je starostlivosť o vodné bariéry, vodné cesty, vodné úrovne a kvalitu vody. Celkovo sa v súčasnosti na území

Holandska nachádza 27 vodných rád, ktoré v niektorých prípadoch nerešpektujú provinčné hranice. Vodné rady disponujú právom uvalovať dane a centrálna vláda prispieva na výstavbu a udržiavanie vodných bariér a vodných ciest. Náklady spojené so starostlivosťou o kvalitu vody sú financované prostredníctvom poplatkov za znečistenie vody. Každá vodná rada zahŕňa všeobecný správny zbor (*hoofdingeland*), ktorý je reprezentatívnym orgánom zainteresovaných subjektov (teda najmä vlastníkov pozemkov, vlastníkov stavieb, nájomcov, podnikateľov i obyvateľov). Členovia tohto zboru sú volení na štvorročné obdobie (niektoré subjekty, napríklad environmentálne organizácie, môžu disponovať právom menovať členov všeobecných správnych zborov), pričom odovzdávanie hlasov sa realizuje nielen voľbou do volebných urien, ale prostredníctvom poštových či dokonca telefonických služieb. Každý takýto zbor si zo svojho stredy volí výkonnú radu (*hoogheemraad*). Súčasťou organizačnej štruktúry všeobecných správnych zborov sú aj ich predsedovia (*dijkgraaf*), ktorých menuje centrálna vláda na šesťročné funkčné obdobie.

Združenie vodných rád (*Unie van Waterschappen*) je reprezentatívnym a zastupiteľským združením všetkých vodných rád, a to predovšetkým vo vzťahu k parlamentu a centrálnej vláde. Okrem toho sú dve vodné rady – *Waterschap Peel en Maasvallei* a *Waterschap Roer en Overmaas*, spravované špecifickou asociáciou nazývanou *Waterschapsbedrijf Limburg*.

Obecná úroveň samosprávy: orgány a úlohy

Holandské obce boli tradične podriadené provinciám a ich orgánom. Dualizmus spravádzaný zvýšením obecnej autonómie voči provinciám bol v holandských podmienkach zavedený v roku 2002, kedy boli prijaté dva dôležité zákony, a to zákon o miestnych orgánoch a zákon o dualizácii obecnej vlády. Samotný dualizmus výraznejšie oddelil výkonnú a legislatívnu zložku v obciach a zároveň posilnil právomoci obecných rád.

Obecné rady (*gemeenteraad*) sú priamo volené zastupiteľské orgány, ktoré disponujú legislatívnou mocou. Ich členovia sú volení na štvorročné funkčné obdobie. Rokovania o podstatných záležitostiach veľmi často prebiehajú najprv v rámci existujúcej štruktúry výborov a až následne sa dostávajú do obcej rady.

V holandských podmienkach je starosta (*burgemeester*) hlavou obce menovanou do funkcie vládou (*Rijksoverheid*) na šesťročné,

Obrázok 2: Provincie v Holandsku [17]

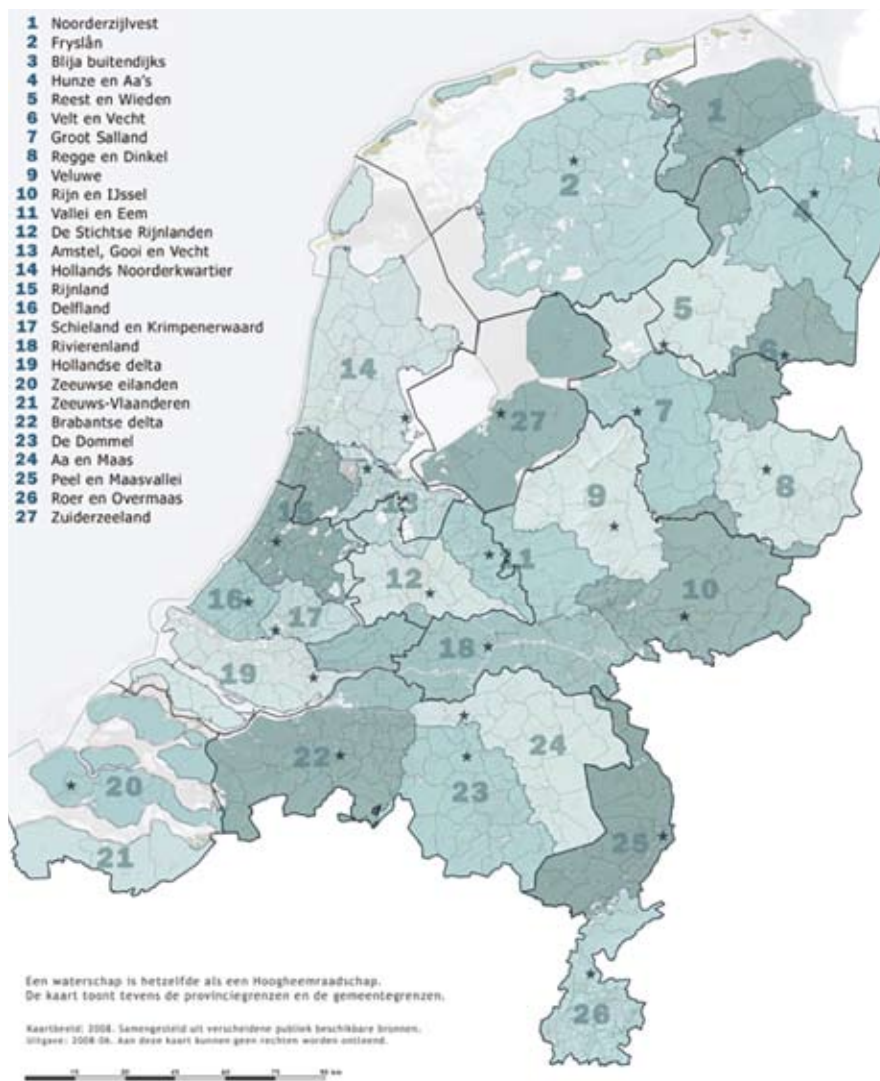

opätovne obnoviteľné obdobie. V obciach, ktoré majú menej ako 15.000 obyvateľov, disponuje menovacím právom minister vnútra a kráľovských vzťahov (*Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*) a kandidáti sa môžu prihlasovať na základe požiadaviek, ktoré stanovujú obecné rady [19]. Po vyradení kandidátov nespĺňajúcich niektorú zo základných podmienok zostavuje obecná rada komisiu, ktorá vyberá dvoch kandidátov. Následne má obec dve možnosti. Po prvé, obec môže týchto kandidátov odporučiť kráľovskému komisárovi pôsobiacemu v provincii, na území ktorej sa nachádza aj príslušná obec, ktorý tento návrh postúpi vláde a ona rozhodne s konečnou platnosťou. Obec však môže postupovať i tak, že osloví obyvateľov, ktorí prostredníctvom referenda rozhodnú o vhodnejšom kandidátovi. Rozhodnutie obyvateľov obec následne zasiela kráľovskému komisárovi na konzultáciu a ten ho posúva ďalej vláde [20]. Tento spôsob ustanovenia starostu ponúka vybranej osobe dvojakú legitimitu, a to „lokálnu legitimitu“ (odvodenú od vôle obyvateľov obce) ako aj „regionálnu legitimitu“ (odvodenú od súhlasu kráľovského komisára v príslušnej provincii) [21]. Doteraz ešte nedošlo k prípadu odmietnutia takéhoto kandidáta zo strany vlády (je však nevyhnutné zdôrazniť, že prvý spôsob, je využívaný častejšie). Navyše, nezriedka dochádza k stavu, kedy novovymenovaný starosta nie je obyvateľom príslušnej obce.

Starosta síce na jednej strane predsedá zasadnutiam obecných rád, no na strane druhej disponuje iba poradným hlasom. V prípade podozrenia, že nejaké rozhodnutie obecných rád je v rozpore s platnou zákonnou úpravou, starosta má právo veta. Jeho využitie musí byť bez odkladu oznámené provinčnému zhromaždeniu, ktoré ho posúva centrálnej vláde. Tá s konečnou platnosťou rozhoduje o jeho platnosti či neplatnosti.

Okrem toho sa v holandských obciach kreujú takzvané obecné predstavenstvá, respektíve kolégia starostov a starších (*college van burgemeester en wethouders*). Tieto predstavenstvá plnia rolu miestnych vlád a ich kreovanie prebieha formou voľby v obecných radách. Ich členmi sa automaticky stávajú starostovia a tiež niekoľko ďalších osôb, ktoré obecné rady volia zo svojho stredy – takzvaných starších (*wethouder*) – na obdobie štyroch rokov. Predstavenstvá následne nesú zodpovednosť za výkon rozhodnutí obecných rád, čo znamená, že pri určitom zjednodušení možno obecné rady prirovnáť k parlamentom a predstavenstvá k vládam.

Obrázok 3: Obvody vodných rád [18]

Obecné úrady sú riadené obecnými tajomníkmi (*gemeentesecretaris*). Časť úradníkov plní úlohy, ktoré im ukladá obecná rada a sú vedení špecifickým úradníkom (*griggier*).

Významnou organizáciou z hľadiska tvorby verejných politík je Zväz holandských obcí (*Vereniging van Dederlandse Gemeenten – VNG*). K jeho založeniu došlo už v roku 1912 a holandské obce sú v ňom združené dobrovoľne. Zväz navyše úzko spolupracuje s holandskou vládou a zastupuje záujmy obcí v tých záležitostiach, ktoré by sa ich mohli dotknúť. Okrem zväzu pôsobia v holandských podmienkach aj ďalšie záujmové organizácie, napríklad Asociácia obecných úradníkov (*Vereniging van Gemeentesecretarissen – VGS*), Asociácia radných (*Wethoudersvereniging*), Asociácia úradníkov obecných rád (*Vereniging van Griggiers – VvG*) alebo Holandská spoločnosť starostov (*Ne-*

derlands Genootschap van Burgemeesters – NGB). Všetky tieto organizácie pôsobia ako záujmové organizácie združených členov, no okrem toho sa venujú tiež vzdelávacím a informačným aktivitám.

Obce disponujú veľkým objemom kompetencií, predovšetkým v oblasti bezpečnosti a verejného poriadku, školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, kultúry, bytovej politiky, územného plánovania, dopravy a údržby verejných komunikácií a ochrany životného prostredia. Obce sú vo veľkej miere financované z prostriedkov štátneho rozpočtu. Vlastné príjmy obcí tvoria príjmy z miestnych daní a poplatkov a príjmy plynúce z rôznych grantových schém.

Pokiaľ ide o lokálny stranický systém, platí, že až v posledných 10 – 20 rokoch sa výraznejším spôsobom dokážu presadiť aj lokálne a regionálne politické strany. Podľa ich pro-

gramového zamerania ich niektorí autori rozdeľujú na ideologické, ekologické, orientované na potreby seniorov a orientované na potreby mladých [22]. Ako už z uvedeneho členenia vyplýva, svojim zameraním sa od seba značne odlišujú a s tým súvisí aj ich diferencovaná úspešnosť. I keď väčšina z nich sa snaží zameriavať na lokálne alebo regionálne problémy a ich potenciálne riešenia, objavujú sa medzi nimi tiež rôzne populistické tendencie. Ich výhodou ale často býva dobrá znalosť miestnych pomerov a nezaťaženosť ideologickými otázkami [23]. V súvislosti so spôsobom menovania starostov je zaujímavé to, že často sa do jeho výberu zapájajú aj rôzne lobistické či záujmové skupiny (napríklad miestni podnikatelia, odbory a podobne). Ich pôsobenie nie je pritom v holandských podmienkach ničím výnimočným a niektoré politické subjekty ho otvorene podporujú.

Použité zdroje:

- [1] ROOIJ, R. DE (2002): The impact of the European Union on local government in the Netherlands. *Journal of European Public Policy*, roč. 9, č. 3, s. 447 – 467.
- [2] AUCOIN, P. (1995): *The New Public Management: Canada in Comparative Perspective*. Montreal: IRPP.
- [3] FOSTER, C. D. – PLOWDEN, F. J. (1996): *The State Under Stress*. Buckingham: Open University Press.
- [4] KERAUDREN, P. – MIERLO, H. VAN (1997): Teórie reformy verejnej správy a ich praktické uplatnenie. In: Coombes, D. – Verheijen, T. (eds.): *Reforma verejnej správy. Porovnanie skúseností východu a západu*. Bratislava: NISPAcee, s. 29 – 47.
- [5] FLANDEROVÁ, L. – ŠVEC, K. (2009): Nizozemí. In: Jüptner, P. – Polinec, M. a kol.: *Evropská lokální politika 2*. Praha: IPS FSV UK, s. 141 – 168.
- [6] SWIANIEWICZ, P. (2009): Reformy konsolidacji terytorialnej – teoria I praktyka krajów Europy Środkowo-Wschodniej. *Samorząd terytorialny*, roč. 19, č. 4, s. 5 – 22.
- [7] KLIMOVSKÝ, D. (2009): O možných riešeniach fragmentovanej lokálnej sídelnej štruktúry: Inšpirácia pre Slovensko. *Acta Politologica*, roč. 1, č. 2, s. 182 – 213.
- [8] KLIMOVSKÝ, D. (2009): Nerovnosť obcí v európskom porovnaní: roztrieštenosť lokálnej sídelnej štruktúry ako výzva pre komunálnu reformu. *Verejná správa*, roč. 64, č. 18, s. 21 – 23.
- [9] HORST, H. van der (2005): *Dějiny Nizozemska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- [10] Nederland Gemeenten 2009. [36.3.2010]. On-line at: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/71/Nederland_gemeenten_2009.svg/2000px-Nederland_gemeenten_2009.svg
- [11] SMITH, K. – KVALOY, A. – SCHEFOLD, D. (2005): Local and Regional Democracy in Netherlands. Príspevok prezentovaný na „Congress of Local and Regional Authorities: 12th Plenary Session“, Strasbourg.
- [12] GEYER, H. S. (2002) (ed.): *International Handbook of Urban Systems: studies of urbanization and migration in advanced and developing countries*. Cheltenham: Edward Elgar.
- [13] KLIMOVSKÝ, D. (2010): Cieľom je demokratická samospráva: K vyššej autorite a efektívnosti môže viesť decentralizácia i konsolidácia. *Verejná správa*, roč. 65, č. 7, s. 21 – 23.
- [14] KANTOR, P. (2006): Regionalism and Reform: A Comparative Perspective on Dutch Urban Politics. *Urban Affairs Review*, roč. 41, s. 800 – 830.
- [15] FIALA, V. (2003): Úloha politických aktérů v procese jmenování nizozemských starostů. In: FIALA, V. – ŘÍCHOVÁ, B. (eds.): *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace evropských zemí*. Sborník příspěvků. Olomouc/Praha: Moneta/FM.
- [16] FIALA, V. (2002): Nizozemská lokální vláda a úloha politických aktérů v procesu decentralizace. In: FIALA, V. – ŘÍCHOVÁ, B. (eds.): *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace*. Olomouc/Praha: Moneta-FM.
- [17] Subdivisions of the Netherlands: Administrative division. [26.3.2010]. On-line at: http://en.wikipedia.org/wiki/Subdivisions_of_the_Netherlands#Administrative_divisions
- [18] Waterschappen. [26.3.2010]. On-line at: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c9/Waterschappen-public-600.png>
- [19] SCHAAP, L. (2009): 'De Burgemeester': Netherlands' Mayoral Leadership in Consensual Democracy and Collegial Policy-making? In: DELWIT, P. – PILET, J.-B. – REYNAERT, H. – STEYVERS, K. (eds.): *Local Political Leadership in Europe: Town Chief, City Boss or Loco President?* Brugge: Vanden Broele, s. 149 – 171.
- [20] FLANDEROVÁ, L. – ŠVEC, K. (2009): Nizozemí. In: JÜPTNER, P., POLINEC, M. A KOL.: *Evropská lokální politika 2*. Praha: Institut politologických studií FSV UK, s. 141 – 168.
- [21] KLIMOVSKÝ, D. (2009): Klasifikácia spôsobov kreovania základných orgánov obecnej samosprávy v európskej perspektíve. *Acta Politologica*, roč. 1, č. 3, s. 241 – 267.
- [22] BOOGERS, M. (2007): Local political parties in the Netherlands: Anomaly or prototype? Tillburg: Tillburg University.
- [23] FIALA, V. (2003): Úloha politických aktérů v procese jmenování nizozemských starostů. In: FIALA, V. – ŘÍCHOVÁ, B. (eds.): *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace evropských zemí*. Sborník příspěvků. Olomouc/Praha: Moneta/FM.
- Vrouwelijke burgemeesters*. [26.3.2010]. On-line at: <http://www.parlement.com/9291000/modules/fl9p4nll>

PhDr. Daniel Klimovský, PhD.
Katedra regionálnych vied a manažmentu
Ekonomickej fakulty Technickej univerzity
v Košiciach
Slovenský politický inštitút, n.o.

ĽUDÍ PREDOVŠETKÝM ZAUJÍMA, ČO SA DEJE V ICH BLÍZKOM OKOLÍ

Médiá majú obrovskú silu vzdelávať, informovať i kontrolovať. Vo vzťahu k spoločnosti majú svoje nezastupiteľné miesto. Vo vzťahu k ľuďom neprenosnú zodpovednosť. Nielen o tom sme sa rozprávali s predsedníčkou Slovenského syndikátu novinárov PhDr. Zuzanou Krútkou.

Slovenský syndikát novinárov v tomto roku oslavuje 20. výročie svojho založenia. Čo považujete za najväčšie úspechy doterajšej histórie?

Syndikát sa celých dvadsať rokov drží línie vytýčenej pri svojom založení, jeho činy a vyhlásenia sú konzistentné. Na prvé miesto sme vždy kládli slobodu tla-

če a také podmienky – legislatívne, pracovno-právne či ekonomické, aby novinári mohli robiť kvalitnú žurnalistiku a aby občania z nej mohli mať úžitok.